

Дидактичні мультимедійні матеріали

Український світ

Миколи Гоголя в

оповіданні

«Вечір проти Івана

Купала»

Серія цифрових ресурсів до уроків української літератури у 9 класі

Підготувала вчитель української мови і літератури

Черкаської гімназії №9 ім.О.М.Луценка

Голінько Ю.А.

2010 р.

Українська література. 9 клас

Український світ Миколи Гоголя в оповіданні

«Вечір проти Івана Купала»

З м і с т

Мультимедійний блок:

[Текст твору](#)

← *Аудіокнига*

[М/ф «Квітка папороті»](#)

[Конспект уроку](#)

[Міні-підручник](#)

[Презентація до теми](#)

Учнівські презентації:

- [Фольклорна основа оповідання](#)
- [Світ народних традицій у творі](#)

[Тестові завдання](#)

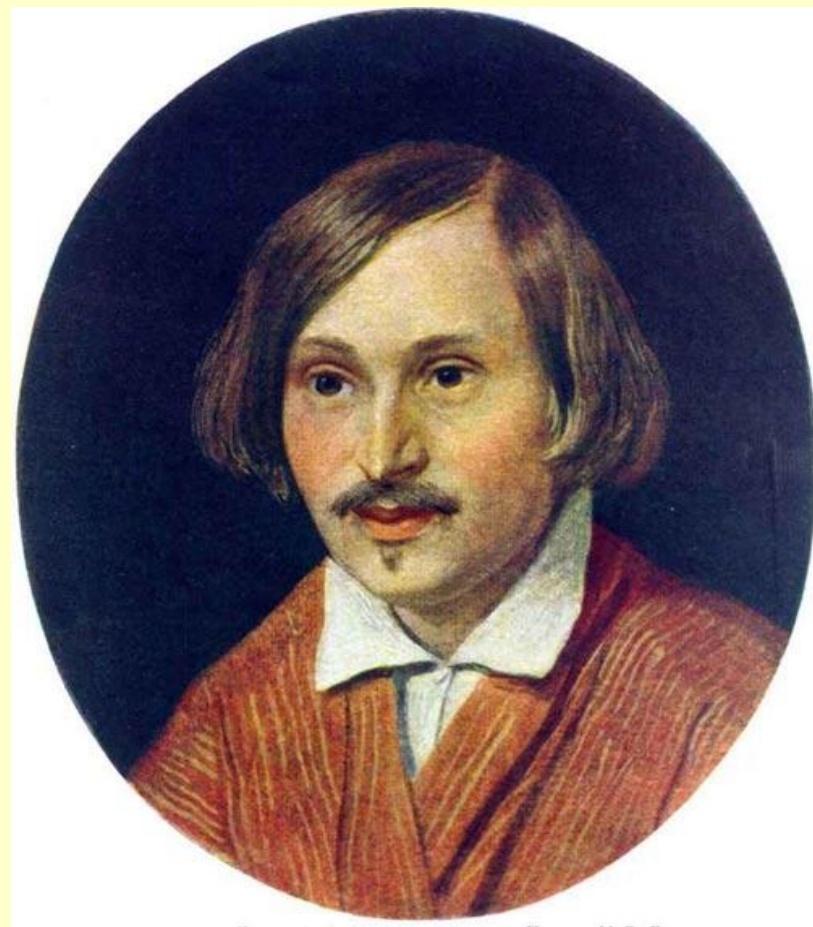
[Консультація з теорії
літератури](#)

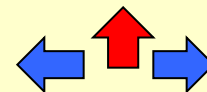
[Про автора](#)

**Український
світ
Миколи
Гоголя
в оповіданні
«Вечір проти
Івана Купала»**

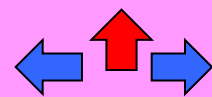
Олександр Іванов. Портрет
Миколи Гоголя. 1841

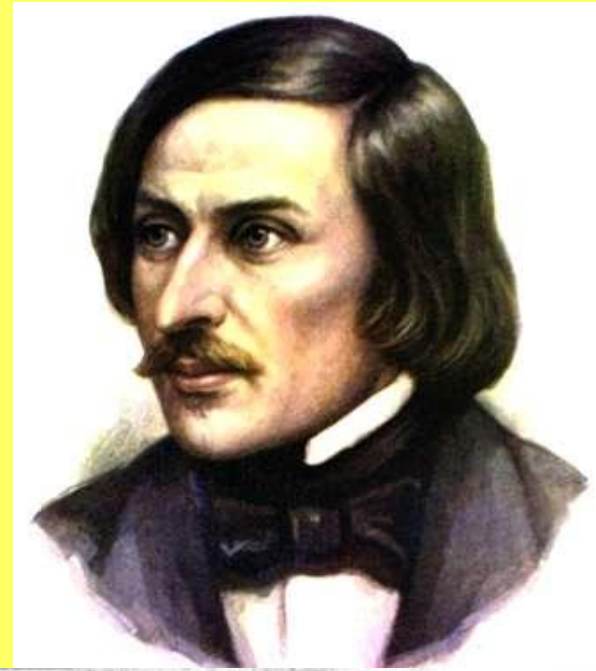

Ф.Моллер.
Портрет
М.Гоголя,
1840

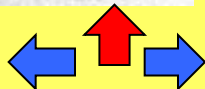

Український світ дитинства

*«... Моє серце завжди зали-
шиться прив'язаним до свя-
щенних місць батьківщини ...»*

Гоголь – до матері

Світ України в серці

Відомо, що М.Гоголь зібрав понад тисячу українських народних пісень, написав статтю «Про малоросійські пісні»

**«Моя радісте, життя моє!
Пісні! Як я вас люблю»**

І.Жерен.
М.Гоголь,
1836

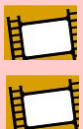

Світ українського фольклору

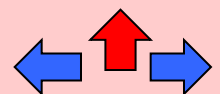
Гоголь у ранній творчості широко використовував український фольклор. Митець насичував свої твори народнопоетичними образами і мотивами. В оповіданні «Вечір проти Івана Купала» можна виділити такі фольклорні джерела: легенди й перекази про купальську ніч, квітку папороті і скарб, відьом і чортів, народні пісні, прислів'я і приказки. Опис лісу нагадує картину лісу з народної казки.

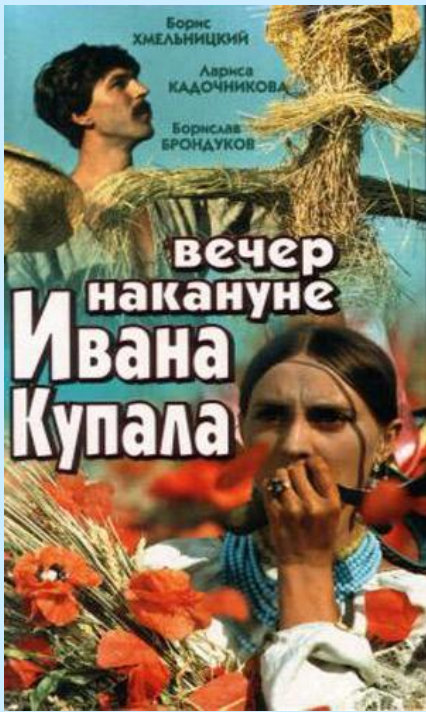

Теліженко О.В. Купальська ніч, 2002

Фрагменти
м/ф «Квітка папороті»

У світі народної поезії

Подивіться фрагменти художнього фільму «Вечір проти Івана Купала». Ви почуєте плач-звернення Пидорки до Івася та відповідь їй Петруся. У якому стилі написано ці слова?

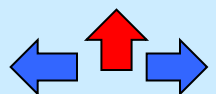

Світ української міфології

Демонологія - система уявлень про злих духів (демонів) у певних релігіях чи народних світоглядах.

Мікешин. Вій.
Фрагмент картини

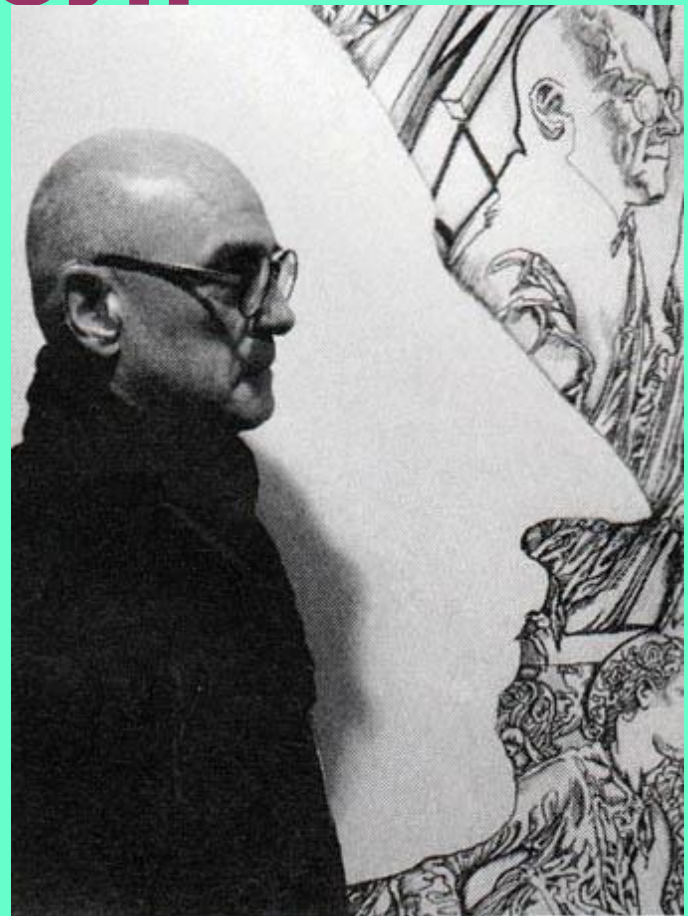

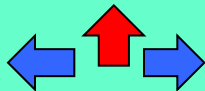
Живописні паралелі

**Вільям Блейк (1757-1827) –
англійський поет,
художник, містик**

**Сергій Якутович –
сучасний український
художник-графік**

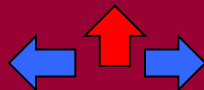

- Чим перегукуються картини з твором Гоголя?
- Що є спільного для обох полотен?

**С.Якутович. Ілюстрація до повісті
«Вечір проти Івана Купала»,
папір, олівець, 2008**

**В.Блейк,
Янгол добра і янгол зла**

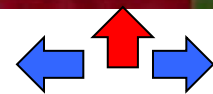

Очі його запалапи...
розум затьмарився...
Мов несомовитий, ухопився
він за ніж, і безневинна
крюк бризнула
Юли в вічі...

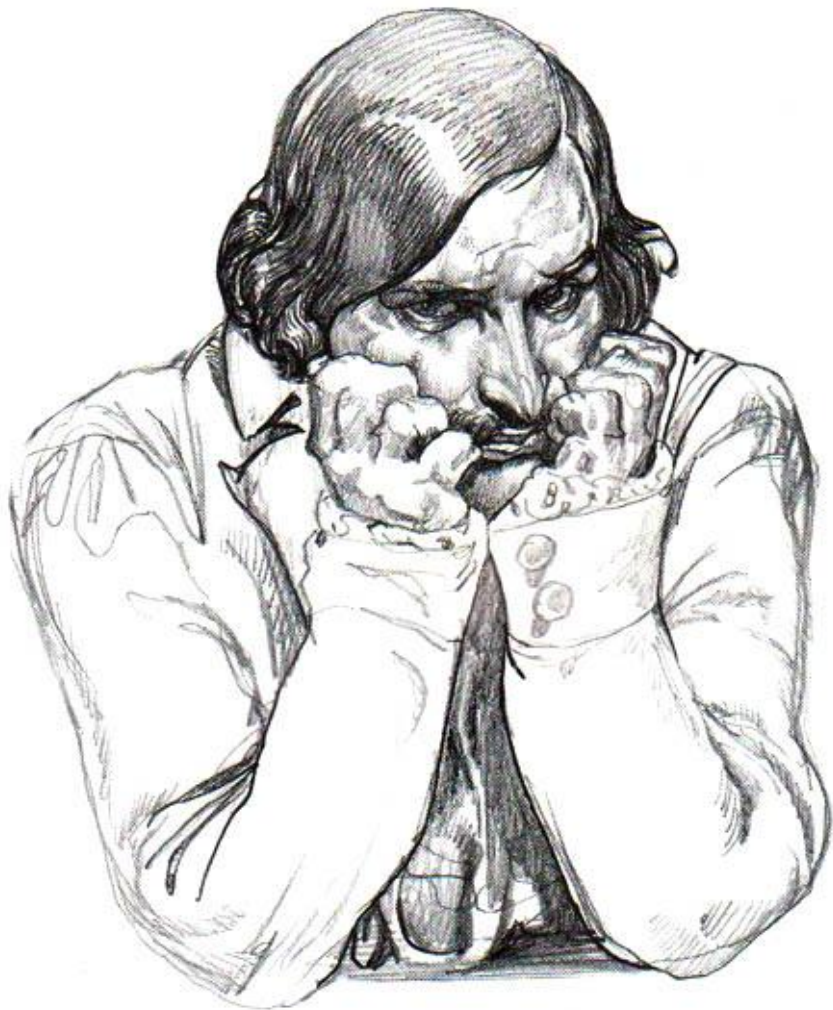
Це було ввечері, зкраз проту
Триво Купало. Петро в забутті
лежав на поблі і зовсім не
помічав нової гасі.
Та ось стало дитки бодвіносея
і він засміявся таким сміком, бо
поболі почав підводитися й роззиратися.
Раптом весь затремтів, мид перед
стаклю; страх бризався о серце.
Пидерчить!
— Златів, Златів! — закричав він зі
страшннми рефталом і, вхопивши
сокиру, кинув нею з усієї сили на...

Малюнок до оповідання учениці 9 класу Пономаренко Анни

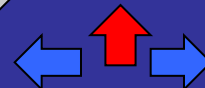

Робота С.Якутовича,
папір, олівець

Чому людина не повинна йти на компроміс зі злом ?

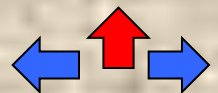

Фрагмент м/ф «Квітка папороті»

Світ українського побуту

Гоголь у листах просив матір надіслати йому опис одягу «до последней ленты», що носять українські дівчата, а також вбрання заміжніх жінок, чоловіків. Багато предметів національного вбрання і побуту він вніс до словничка у передмові до першої частини «Вечорів на хуторі біля Диканьки».

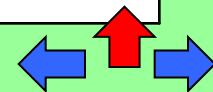

Мовний світ Гоголя

Лінгвістичне дослідження

Увидел Корж мешки и — разнежился: «Сякой, такой Петрусь, немазаний! да я ли не любил его? да не был ли у меня он как сын родной?» — и понес хрыч небывальщину, так что того до слез разобрало. Пидорка стала рассказывать ему, как проходившие мимо цыгане украли Ивася. Но Петро не мог даже вспомнить лица его: так обморочила проклятая бесовщина! Мешкать было незачем. Поляку дали под нос дулю, да и заварили свадьбу: напекли шишек, нашили рушников и хусток, выкатили бочку горелки; посадили на стол молодых; разрезали коровай; брякнули в бандуры, цимбалы, сопилки, кобзы — и пошла потеха... (Текст М.Гоголя)

Побачив Корж мішки і - пом'якшав: «Сякий-такий Петрусь, немазаний!. Та чи я ж не любив його? Та чи не був він у мене, мов син рідний?» І почав верзти дідуган небувальщину, аж того до сліз пройняло. Дивно тільки було, коли Пидорка почала розповідати, як захожі цигани вкрали Івася; Петро не міг навіть пригадати обличчя його, — так одурманило кляте чортovinня! Зволікати не було чого. Ляхові дулю дали під ніс та й закрутили весілля: напекли шишок, нашили рушників і хусток, викотили барило горілки, посадили за стіл молодят, поділили коровай, ударили в бандури, цимбали, сопілки, кобзи – і пішло весілля... (Переклад)

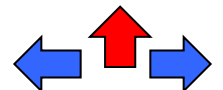

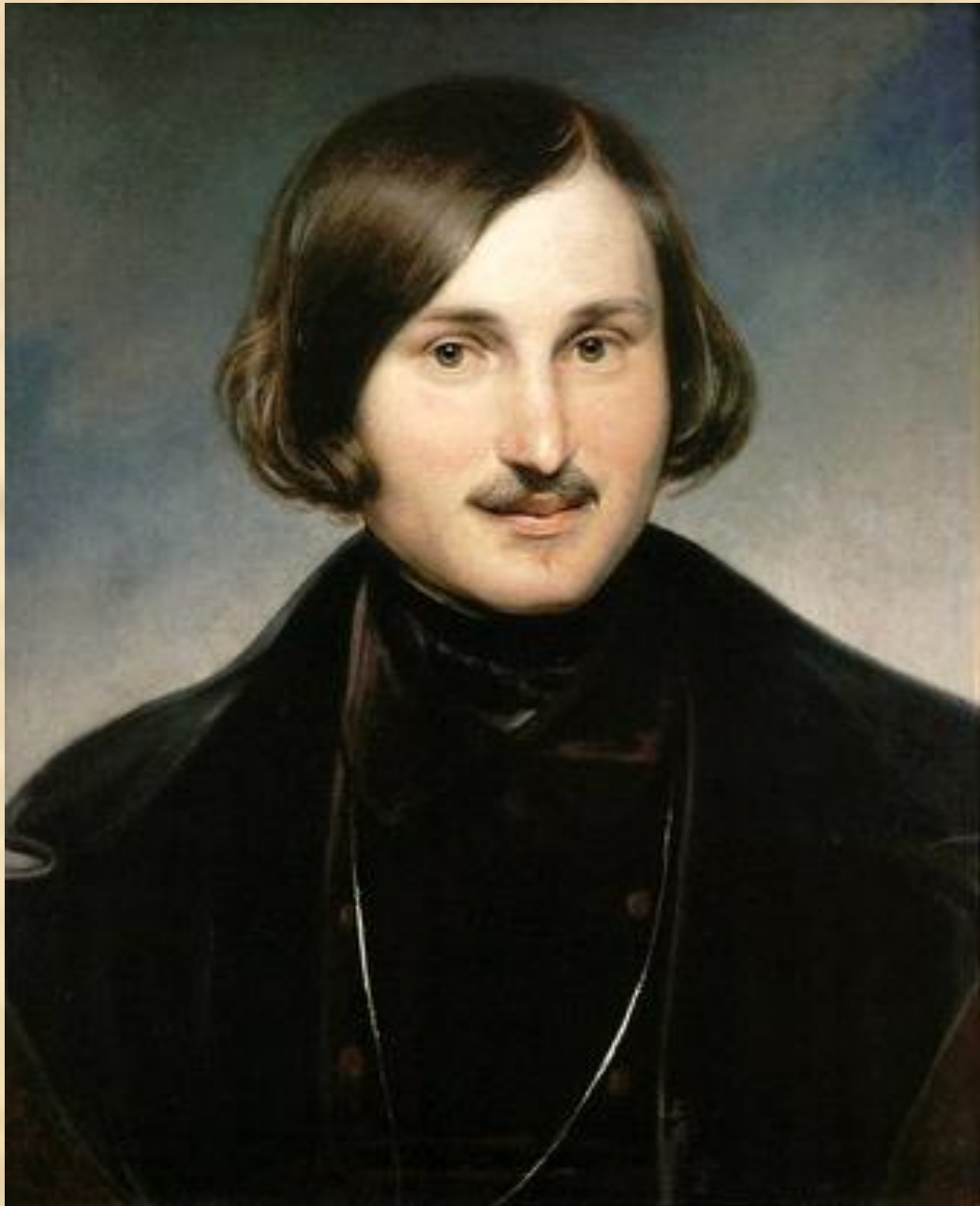

Український світ Миколи Гоголя

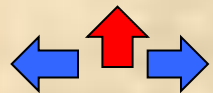
- Український **світ** дитинства
- **Світ** України в серці
- **Світ** українського фольклору
- У **світі** української історії
- У **світі** народної поезії
- **Світ** української міфології
- Народне **світ**обачення
- **Світ** народних традицій
- У **світі** українського побуту
- Мовний **світ** Гоголя

«До Гоголя потрібно ставитись поважно, як до людини, обдарованої глибоким розумом і найніжнішою любов'ю до людей. Гоголь – справжній знавець людського серця! Наймудріший філософ! І найпіднесеніший поет повинен благоволити перед ним, як перед людинолюбцем!»

Т.Г.Шевченко

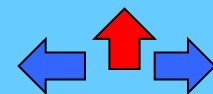

Прибувши 1846 року на курорт Карлсбад для лікування, письменник так зареєструвався в книзі визначних пацієнтів:

«Пан Микола Гоголь, українець, що живе в Москві, автор кількох російських комедій».

**К.Мазер. Портрет
Миколи Гоголя. 1840**

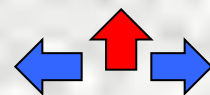

Пам'ятник Гоголю, м.Рим

***Гоголь пророчо писав:
«Знаю, що моє ім'я після
мене буде щасливішим за
мене, і нащадки тих же
земляків моїх, може, з
очима, вогкими від сліз,
бажатимуть миру моїй
тіні».***

Пам'ятник Гоголю, м.Яготин

Фольклорна основа оповідання М.Гоголя «Вечір проти Івана Купала»

*Презентацію підготували:
Гребенчук Жанна,
Белкіна Маргарита,
Шиян Владислав*

У купальську ніч, коли вся природа буяє
зеленню, бог Купало благословляє зрілість
усього суцього

A painting of a forest scene. In the foreground, there are several tall, thin trees with sparse foliage. In the middle ground, a small, simple house with a red roof is visible through the trees. The background is dark and dense with more trees. The entire scene is framed by a decorative border with floral and geometric patterns.

«...Зібрався він у дорогу й обережно спустився густим лісом у глибокий яр...»

*«Дикий бур`ян чорнів навколо
і глушив усе своєю гущиною»*

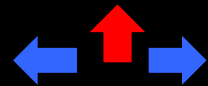
«Рухається і дедалі більшає, більшає і червоніє, як жар. Спалахнула зірочка, щось тихо затріщало і квітка розгорнулася перед його очима, мов полум'я...»

У купальську ніч мають волю всі таємничі сили лісів, полів, вод, скель. Добрі духи змагаються за долю людини зі злими силами.

*«...І перед ними з`явилася хатка...
на курячих лапках»*

*«Великий чорний собака
вибіг назустріч і, виючи,
обернувшись на кішку,
кинувся у вічі їм... Зирк,
замість кішки баба з
обличчям, зморщеним, як
печене яблуко, вся зігнута
в дугу...»*

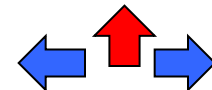

*«...Очі нерухомо
втуплені в
щось, видне
тільки йому
самому; рот
наполовину
роззявлений...
Ух, страшно!...»*

Папороть цвіте тільки раз на рік - опівночі на Івана Купала. Охороняється нечистою силою. Кому пощастить зірвати квітку, той має підкинути її вгору. Коли квітка упаде на землю, можна сміливо починати копати: під тим місцем буде скарб.

Якою ціною здобуто цей скарб?

Світ народних традицій в оповіданні М.Гоголя «Вечір проти Івана Купала»

Підготувал
а:

Худолій

Юлія

Г. Гоголь

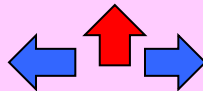
Івана Купала

Івана Купала (Купайла) — традиційне свято, яке відзначається в Україні, Росії та Білорусі в ніч на 7 липня, тобто 24 червня за старим стилем. Історично цей день був днем літнього сонцевороту (сонцестояння), що збігався з Різдом Івана Хрестителя. Ім'я ж святу дав Купало — поганський бог земних плодів.

Сама назва оповідання М.Гоголя промовисто говорить про те, що митець знав українські традиції, пов'язані з цим язичницьким святом. Це пошуки квітки папороті та скарбу.

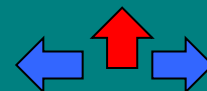
Легенда про папороть

Народні уявлення про купальську ніч та квітку папороті Гоголь використав у творі. Басаврюк каже Петрові: *"Тільки цієї ночі раз на рік цвіте папороть... Бачиш, онде перед тобою три пагорби. Багато буде на них квітів усяких; але хай береже тебе тогосвітня сила зірвати хоч одну. Тільки-но розквітне папороть – хапай її й не озирайся, хоч би що тобі позаду ввижалося"*.

Як і мовиться у легенді, ця квітка показала Петрусеві, де знаходиться скарб.

Великдень

Усім відомо, що кожного року в квітні чи у травні ми святкуємо день Воскресіння Ісуса Христа. Всі православні з самого ранку йдуть до церкви, щоб освятити їжу. В кошиках ми несемо крашанки та паску. В оповіданні М.Гоголя "Вечір проти Івана Купала" отець Опанасій питає Басаврюка, чому той і на Великдень не ходив до церкви. Панотець оголосив, що кожного, хто спізнається з Басаврюком, вважатиме за католика, ворога Христової церкви.

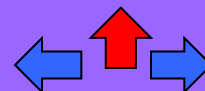

Весілля

Український народ багатий на різноманітні народні обряди та звичаї. Серед них і весільні обряди. В них відбилися народна мораль, звичаї, етичні норми світогляду, уявлення, що формувалися протягом століть.

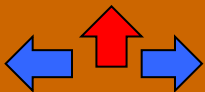
Українське весілля поділяється на три цикли: передвесільний, власне весільний і післявесільний. У свою чергу кожен із циклів складався з низки обрядів. М.В. Гоголь у своїй бувальщині описав весільний обряд: *“...напекли шишок, нашили рушників і хусток...посадили за стіл молодят, поділили коро-вай, ударили в бандури...і пішло весілля”*.

Назвавши етапи українського весільного обряду, Гоголь із захопленням, замилюванням і гумором описав «ряджених» на весіллі Петра й Пидорки.

Народний звичай звертатися до знахарів та ворожок знайшов своє відображення у творі Гоголя: *«Чого тільки не робила Пидорка: і радилася із знахарями, і переляк виливали, і соняшницю запарювали... Раз хтось уже, видно, зглянувсь на неї, порадив іти до ворожки...»*

Цікавим є й той факт, що письменник сам у примітці пояснив читачеві деталі й тонкощі того, як *«у нас виливають переляк і запарюють соняшницю»*.

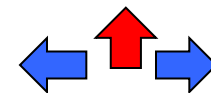

Перевірте свої знання

1. Укажіть дату народження М.Гоголя:

- а) 20 січня 1798 року;
- б) 1 травня 1809 року;
- в) 1 квітня 1809 року;
- г) 30 квітня 1809 року.

?

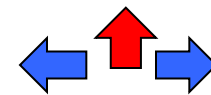

Перевірте свої знання

2. Дитинство Гоголя проходило в селі:

- а) Пилипівка;
- б) Степанівка;
- в) Михайлівка;
- г) Василівка.

?

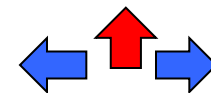

Перевірте свої знання

3. Яким був перший псевдонім Гоголя?

- а) М.Яновський;
- б) В.Алов;
- в) Г.Кюхельгартен;
- г) Тарас Бульба.

?

Перевірте свої знання

4. Перший друкований твір Гоголя мав назву:

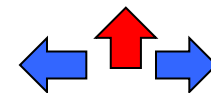
а) «Сорочинський ярмарок»;

б) «Ганц Кюхельгартен»;

в) «Басаврюк»;

г) «Вечори на хуторі біля Диканьки».

?

Перевірте свої знання

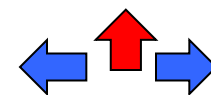
5. Цикл оповідань та повістей, до якого входить оповідання «Вечір проти Івана Купала» називається:

а) «Вечори на хуторі біля Диканьки»;

б) «Страшна помста»;

в) «Ніч перед Різдвом»;

г) «Сорочинський ярмарок».

Перевірте свої знання

6. Оповідь в оповіданні «Вечір проти Івана Купала» ведеться від імені:

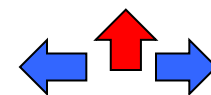
а) Рудого Панька;

б) Хоми Григоровича;

в) самого автора;

г) Терентія Коржа.

?

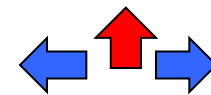

Перевірте свої знання

7. Петро, аби одружитися з Пидоркою, збирався розбагатіти таким чином:

- а) піти чумакувати;
- б) продати батьківську хату;
- в) заволодіти чужим майном;

г) іти в Крим та Туреччину, навоювати золота.

Перевірте свої знання

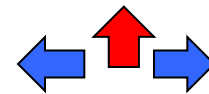
8. До Петра повернулася пам'ять, коли:

а) йому допомогла знахарка;

б) він упізнав відьму;

в) він зустрів Басаврюка;

г) йому наснилися події купальської
ночі.

Перевірте свої знання

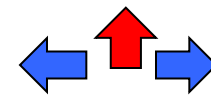
9. Басаврюк знову з'явився у селі:

а) після весілля Петра й Пидорки;

б) після того, як до Петра повернулася пам'ять;

в) після смерті Петра;

г) після смерті Пидорки.

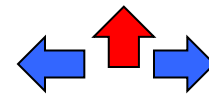

Перевірте свої знання

10. Після смерті чоловіка Пидорка:

- а) вийшла заміж удруге;
- б) втратила пам'ять;
- в) пішла на заробітки;
- г) стала черницею.

?

Перевірте свої знання

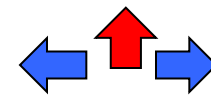
11. Укажіть твір Гоголя не на українську тематику:

а) «Вечір проти Івана Купала»;

б) «Тарас Бульба»;

в) «Ревізор»;

г) «Ніч перед Різдвом».

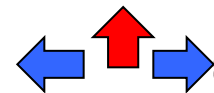

Перевірте свої знання

12. Назвіть твір, другий том якого
Гоголь знищив:

- а) «Вечори на хуторі біля Диканьки»;
- б) «Вій»;
- в) «Шинель»;
- г) «Мертві душі».

?

Консультація з теорії літератури

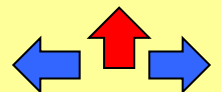
Композиція

Сюжет

а) експозиція, зав'язка, розвиток дії, кульмінація, розв'язка;
б) система образів-персонажів (групування персонажів)

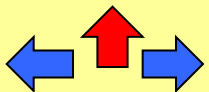
Позасюжетні елементи

описи (портрет, пейзаж, інтер'єр тощо), діалоги, монологи, авторські відступи, вставні епізоди, пролог, епілог, обрамлення

Консультація з теорії літератури

Обрамлення – особливий художній прийом у творі, який за допомогою зв'язувальної рамки – повтору на початку твору і в його кінці тих самих рядків або того самого опису – більш яскраво розкриває головну думку.

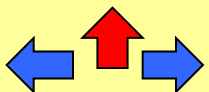

Консультація з теорії літератури

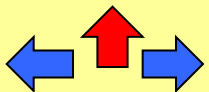
Оповідання – невеликий за обсягом прозовий художній твір, у якому змальовується одна чи кілька подій з життя головної дійової особи або кількох осіб. Воно має простий сюжет, який складається переважно з однієї сюжетної лінії. Часто в оповіданні розповідь ведеться від першої особи.

Уперше твір було надруковано в журналі «Отечественные записки» під назвою «Бисаврюк, или Вечер накануне Ивана Купала. Малороссийская **повесть** (из народного предания), рассказанная дьячком Покровской церкви » (1830). Проте цей твір за жанром є оповіданням.

Консультація з теорії літератури

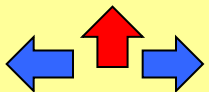
Психологічний пейзаж – опис природи, який підкреслює або передає душевний стан персонажа.

Консультація з теорії літератури

Романтизм – літературно-мистецький метод і напрям у літературі й мистецтві першої половини XIX ст. Визначальні риси романтизму: народність, історизм, прийняття буденності й звеличення людського духу, культ почуттів, захопленість фольклором, інтерес до фантастики.

Голінько Юлія Анатоліївна,
вчитель української мови
та літератури
Черкаської гімназії №9 ім.О.М.
Луценка

Микола Гоголь – єдиний письменник-українець, творчість якого донедавна вивчалася тільки у курсі зарубіжної літератури. Цього року, згідно з програмою 12-річної школи, ми познайомилися і відкрили для себе нашого геніального земляка, вивчаючи українську літературу в 9 класі.

Цей матеріал є спробою збагнути і усвідомити особливості українського художнього мислення митця, національну природу його ранньої творчості. Сподіваюся, що даний цифровий ресурс максимально забезпечить навчальний процес наочними засобами, інформаційними та дидактичними матеріалами, допоможе колегам якісно підготуватися до уроків, зацікавить учнів, сприятиме розвитку їхніх читацьких інтересів, спонукатиме до творчості.

